

VLÁDA SA O TOM ANI NEMUSÍ DOZVEDIEŤ. ANALYTIK UPOZORNIL NA NAJNEBEZPEČNEJŠIE MIESTO ZÁKERNEJ OKUPAČNEJ ZMLUVY S USA

- CZ24 News | 20. ledna 2022

SLOVENSKO: Slovenská vláda schválila návrh Dohody o obrannej spolupráci s USA (DCA) a posunula ho na prerokovanie do Národnej rady SR. Okolnosti a príčiny obnovy rokovaní o zmluve DCA podrobne preskúmal bezpečnostný analytik František Škvrnda. Poukázal na nebezpečenstvo, ktoré pre Slovensko predstavujú všeobecné formulácie dokumentu.

Súčasný kabinet ministrov Slovenska schválil Dohodu o spolupráci v oblasti obrany medzi SR a Spojenými štátmi. Opozícia je naopak proti. Ako hodnotíte návrh dohody?

František Škvrnda: Patrím k tým, ktorý návrh Dohody o spolupráci v oblasti obrany medzi SR a Spojenými štátmi (ďalej len DCA – skratka z anglického názvu Defense Cooperation Agreement) od zverejnenia jej textu, nielen kritizujú, ale aj úplne odmietajú. Moja pozícia je daná nielen poznatkami a skúsenosťami z dlhoročného z teoretického a praktického pôsobenia v bezpečnostnej oblasti, ale aj tým, že som Slovákom, ktorý má rodinu a ľúbi svoju vlasť.

V prvom rade si myslím, že dohoda je z hľadiska zaistenia bezpečnosti SR ale aj jej medzinárodných vzťahov nadbytočná. V stanovisku Generálnej prokuratúry SR v pripomienkach k návrhu DCA sa uvádza, že právny rámec „acquis NATO“ považuje za flexibilný, primerane vyvážený a aplikačnou praxou dostatočne odskúšaný kompromis medzi koncepciou územnej zvrchovanosti a práva vlajky.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Slovensko urobilo už v rámci SOFA (Status of forces agreement – Dohody o statuse síl) s NATO dost ústupkov, o ktorých sa však veľmi ťažko získava súhrnný prehľad. Je v nich aj množstvo právnických „kľúčiek“, ktorým laik, bežný občan nemusí ani rozumieť. Z vlasteneckého hľadiska, ktoré súčasná nepodarená slovenská vláda nepozná (a neuznáva ho), je odsúdeniahodné, ak sa chcú podniknúť kroky, ktoré ešte viac oslabia naše možnosti pri kontrole pôsobenia cudzích vojakov na území Slovenska.

Moje pripomienky, teda odpor voči prijatiu dohody, ktorú sa USA snažia dosiahnuť už dlho, zhrniem do troch bodov. Majú síce aktuálny charakter, ale ich škodlivé pôsobenie bude dlhodobé.

Po prvé, dohoda sa má uzavrieť v čase washingtonskej posadnutosti kritikou Číny a Ruska. Myslieť si, že Slovensko potrebujú USA v boji proti Číne, je nezmyslom. Slovenské územie sa však dá využiť ako zázemie (logistický priestor) pri útoku na Rusku. Z ruského pohľadu má územie Slovenska vojensky,

podľa mňa, samo osebe len okrajový význam. Ak sa však u nás rozmiestnia moderné útočné zbrane a systémy USA, jeho nebezpečenstvo pre Rusko sa zvýši a nie je vylúčené, že v prípade konfliktu sa môže stať terčom útokov, ku ktorým by ináč nedošlo.

Po druhé, dohoda sa má uzavrieť v čase, keď Washington napriek mnohým vnútorným problémom udržiava v zahraničí najviac základní a vojakov zo všetkých štátov sveta. Tieto sily stále dopĺňa a niekedy presúva zo štátu do štátu. Ak si USA z akéhokoľvek dôvodu zaumienia, že niečo „vojenské“ pošlú na územie Slovenska, nech to bude čokoľvek, urobia to bez ohľadu na to, čo to môže spôsobiť a podľa dohody sa nás na nič nebudú musieť ani pýtať.

Po tretie, dohoda sa má uzavrieť v čase, keď realita v USA nie je potešujúca a Washington zápasí s narastajúcim napätím v rozkladajúcej sa spoločnosti. Ako zúfale východisko z núdze sa v takejto situácii využíva prenášanie pozornosti spoločnosti na ohrozenie zvonku a vytvára sa obraz veľkého, hrozného nepriateľa. Možno napriek agresívnym rečiam sa elity (a najmä vojaci) USA v skutočnosti nechcú pustiť do otvoreného ozbrojeného konfliktu s ČLR alebo RF a už vonkoncom nie s obomi naraz. Zistne však zvyšujú napätie vo svete, lebo pri tom šíria výmysly o hrozbách pre USA a potom majú dôvod na zvyšovanie výdavkov na vojenské účely. Od vlád v submisívnych štátoch pri tom budú požadovať tiež rôzne kroky, prinajmenšom budú tlačiť (cez NATO) na zvyšovanie vojenských výdavkov, aby za ne nakupovali viac zbraní a vojenských služieb v USA.

Dodal by som, že v tomto prípade je Slovensko len štatistom, figúrkou, aby USA manipulatívne ukázali, že majú stále podporu vo svete, ktoré sa ešte aj zväčšuje.

Dohodu sa snažili uzavrieť už pred niekoľkými rokmi, ale sa to nepodarilo. Prečo si na ňu spomenuli práve teraz?

Na otázku odpoviem v dvoch okruhoch.

Prvý okruh súvisí s tým, že DCA sa začala pripravovať už pred rokmi, podľa niektorých zdrojov už pár rokov po vstupe SR do NATO. Zastavím sa však len pri tom, že tlak USA narástol v apríli 2018, keď prišla „misia odborníkov“ z ich ministerstva obrany a vo veci tejto dohody „zavítala“ na ministerstvo obrany a ministerstvo zahraničných vecí SR. Začiatkom roka 2019 slovenskú verejnosť dohoda po tom, ako unikol jej text, pobúrila a nakoniec vláda SR od rokovaní odstúpila. Informácie o tom, že sa na dohode znovu začne pracovať, sa objavili po návšteve ministra obrany SR v októbri 2021, kde rokoval o slovenských vojenských nákupoch v USA. V decembri sa mašinéria schvaľovania dohody spustila na plné obrátky a návrh jej textu sa predložil na program rokovania vlády.

Na webovej stránke veľvyslanectva USA bolo 6. januára 2022 zverejnené „podporné“ stanovisko veľvyslankyne B. Brinkovej (ako diplomatka pôsobila v Belehrade /1997 – 1999/, v Tbilisi /2005 – 2008 a 2011 – 2014/ a v Taškente /2014 – 2015/ a na Slovensko prišla v roku 2019) s názvom Posilňovanie suverenity a nezávislosti Slovenskej republiky. O. i. sa tam uviedlo, že dohoda poskytne USA právny základ pre investície do spoločnej obrannej infraštruktúry na Slovensku. Zrejme to je jadro problému. Slovensku sa nechce „pomôcť“ preto, lebo to potrebuje, ale dohoda bude len a len preto, aby sa do aktivít USA na slovenskom území naša štátna moc vôbec „nemiešala“.

O druhom okruhu pohovorím dlhšie. Dotýka sa toho, prečo si slovenská štátna moc práve teraz spomenula na dohodu. O činnosti súčasnej slovenskej vlády, ktorá politicky, právne i morálne upadá čoraz hlbšie a o úrovni, na akej riadi štát možno hovoriť, žiaľ, už len s dešpektom. Voči občanom koná arogantne a svoje nezmyselné a škodlivé kroky nedokáže zdôvodniť ničím iným ako úbohými a sprofanovanými heslami „lebo Fico“, „nepripustíme návrat mafie“ a pod. Je smutné, ak vládu štátu, v ktorom žijete, navyše ešte v rozhovore so zahraničným médiom, musíte označiť za diletantskú a nerozumnú (a to sú najslušnejšie označenia, ktoré som musel dlho hľadať). Čo však robiť, keď v

prieskumoch verejnej mienky na konci roku 2021 dôverovala tejto vláde už menej ako štvrtina respondentov a kritika na jej adresu ďalej rastie.

Rozmýšľať nad tým, čo podmieňuje rozhodovanie tejto vlády, je zbytočnou stratou času. Čoraz viac však možno predpokladať, že aj keď ide o zhľuk bezcitných (a bezcharakterných) osôb, zrejme začínajú cítiť, že sa blíži koniec tejto vlády a ich obavy z toho narastajú. Deje sa to pri neustálych hádkach vnútri „hegeromatovičovskej moci podporovanej čaputovštinou“. Napriek svojej strojenej „bohorovnosti“ začínajú mať mnohí členovia koalície vlády (i jej poslanci v parlamente) čierne svedomie a zle spávajú.

Pri svojich neúspechoch a kritike doma sa zúfalo snažia získať nejakú podporu aspoň vo svete. Myslím si, že rozbory rôznych vystúpení ale aj vyjadrení na sociálnych sieťach i inde svedčia o tom, že minimálne prezidentka Čaputová a ministri Korčok a Naď sú z nejakého dôvodu presvedčení o tom, že dnešný svet spasia len USA. Zrejme pritom dúfajú, že aj keď raz bude už skutočne zle, Washington svojich „verných“ za prejavy takejto úctivej podpory nejakým odmení.

Zopakujem, že v rastúcom napätí v medzinárodnej bezpečnosti nemožno vylúčiť ani to, že aj USA hľadajú nové dôkazy toho, ako ich vo svete „nadšene“ podporujú. Považuje sa za verejné tajomstvo, že viacerí vysokí slovenskí štátni funkcionári svoju politickú činnosť vykonávajú tak, aby s ňou bola na veľvyslanectve USA spokojnosť. Ináč sa nedajú vysvetliť ani niektoré rusofóbne vyjadrenia v radoch predstaviteľov koalície, ktorí už viackrát slovne zaútočili voči niečomu, čo je v realite úplne iné.

O tom, že niečo v dohode nie je, ako sa na Slovensku niekedy hovorí, s „kostolným poriadkom“ (existujú názory, že minimálne je koordinovaná s Washingtonom a že môže byť aj jeho tlak na jej prijatie) svedčia neštandardné postupy, ktoré sa použili v doterajšom procese jej schvaľovania.

Po prvé, ide o to, že pred predložením návrhu dohody na rokovanie vlády nebola nijaká politická ani odborná diskusia, aká by pri takýchto dokumentoch mala byť. Degenerujúca vláda považovala vo svojej arogantnosti za samozrejmé, že takýto jej „nenápadný, ale „svetoborný“ krok verejnosť prehliadne.

Po druhé, návrh dohody sa zverejnil pre istotu potutelne v čase Vianoc a osláv príchodu nového roku, keď sa väčšina ľudí príliš nezaujíma o politické dianie. Nemožno sa preto zbaviť dojmu, že vládna moc, ktorá sa už často bojí, šípila, že dohoda nebude prijatá verejnosťou priaznivo. Urobila to preto takýmto pokútnym spôsobom a dúfala, že verejnosť si to nebude v slávnostnom, mierovom čase príliš všímať.

Po tretie, o tom, že sily kritizujúce návrh textu dohody odhalili ďalšie – už „tisíc a prvé slabé miesto“ politiky vlády a zvýšili jej strach, svedčia hrubé a zlostné až zákerné slovné útoky na tých, ktorí kritizovali návrh dohody. Vyústilo to až do ich slaboduchého označovania za hoaxerov, dezinformátorov, klamárov, agentov Ruska a pod.

Po štvrté, ministerstvo obrany na pripomienky k dohode reagovalo štýlom „veď my vám ukážeme, kto tu je pánom“. Z celkového počtu 71 pripomienok (z nich 52 zásadných), sa reagovalo len na 6 pripomienok z ministerstiev, ktoré sa týkali len detailov. Hoci v nich išlo len o zmeny slov alebo slovného spojenia, či doplnenia nejakých formálnych údajov, boli označené za zásadné. Z 65 ďalších pripomienok sa neakceptovalo vôbec nič.

Po piate, návrh dohody vláda prijala podľa médií bez diskusie behom niekoľkých minút – zrejme, pokiaľ sa len prečítali povinné pasáže a prebehol požadovaný postup, akoby išlo o nejakú úpravu či doplnok k fungovaniu niektorého štátneho orgánu. Pre istotu bola zaradená ako prvý bod na

rokovanie. Ak je dohoda tak výnimočná, ako o tom vykrikovali jej tvorcovia a stúpenci, malo sa o nej aj na vláde viac rokovať, tobôž, keď sa v spoločnosti zdvihla vlna jej kritiky.

Do masívnej propagandistickej kampane na zdôvodňovanie nevyhnutnosti prijatia dohody pre zvýšenie bezpečnosti SR sa zapojili okrem vládnych politikov aj médiá, mimovládne organizácie i niektorí proamerickí akademici. Unisono však bolo z toho cítiť strach z pribúdajúceho času a snahu čo najskôr návrh textu dohody bez ohľadu na čokoľvek schváliť.

Ako podľa Vás môže dohoda ovplyvniť vzťahy Slovenska s ostatnými štátmi?

Proces schvaľovania dohody ešte nie je úplne skončený a nie je vylúčená možnosť, že napriek jej schváleniu vládou SR, nebude nakoniec prijatá, aj keď táto šanca je veľmi malá. Vzhľadom na to, čo predvádza súčasná vláda SR v zahraničnej politike (pri konaní a rečiach predstaviteľov vlády vzniká dojem, že politicky ani ľudsky nie sú schopní pochopiť, čo činia) však ani prípadné podpísanie tejto dohody jej prestíž vôbec nezvýši. V súčasnej napätej atmosfére v medzinárodnej bezpečnosti zostane takáto udalosť na okraji pozornosti.

Okrem toho ide o záležitosť bilaterálnych vzťahov SR a USA. V USA sú presvedčení, že súčasná slovenská bábková vláda im vo všetkom vyjde v ústrety a tak podpis dohody považujú za „automatizmus“. A ak ho uvítajú, bude to zrejme len diplomaticky stroho a formálne chladne. Okrem radosti vo vojensko-priemyselno-finančnom komplexe USA z nových ziskov z predaja (čo sa vlastne nielen predpokladá, ale aj požaduje) iný potenciál na vylepšenie pozície či obrazu Slovenska, dohoda nemá. Nepredpokladám dokonca ani to, že sa o tom budú príliš zmieňovať najvplyvnejšie médiá v USA.

Ako zdôrazňujú slovenskí vládni predstavitelia takúto dohodu má s USA uzavretú mnoho členských štátov NATO, takže ani v pakte to nebude nič také, čo by bolo novotou, ktorú treba pochváliť. Reakcia bude asi opäť len formálna a chladne diplomatická.

V EÚ táto téma nie je v popredí záujmu a v súvislosti s tým, čo som už uviedol o USA a NATO, bude reakcia možno ešte formálnejšia a neutrálne štáty ju nemusia ani uvítať. Ani vo V4 nemá prečo za súčasnej situácie v nej, vzbudiť zvýšenú pozornosť a veľkú slávu.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Otázne je, aká bude reakcia RF. Zo spôsobu zdôvodňovania potreby schválenia dohody vládnymi a inými predstaviteľmi koalície a inými stúpecami dohody viac menej vyplývalo, že je to kvôli ruským hrozbám. Z hľadiska diplomacie návrh dohody v tomto čase nie je šťastný krok, najmä po tom, ako prezident RF V. V. Putin na začiatku decembra 2021 pri odovzdávaní poverovacích listín nového veľvyslanca SR v Moskve povedal, že Rusko má záujem o dobré vzťahy so Slovenskom. Rusofóbia na Slovensku síce nemá taký vplyv ani rozšírenie ako v iných štátoch (Pobaltie, Poľsko a pod.), ale súčasná vláda a médiá hlavného prúdu i niektoré iné najmä „liberálne“ sily sa o ňu o to viac snažia, napriek tomu, že tým štátu len škodia.

Občianske združenie Zjednotení za mier uviedlo v petícii, ktorú podpísalo takmer 21 000 Slovákov, že návrh dohody nestanoví postup pre riešenie sporov medzi stranami. Sú v návrhu dohody o

spolupráci nejake ďalšie sporné alebo chýbajúce položky?

Ako sa niekedy hovorí, diabol je skrytý v detailoch. Týka sa to aj tejto dohody, v ktorej možno nájsť desiatky miest zneužitelných proti Slovensku a jeho obyvateľom. Už som spomínal, že niektoré formulácie sú právnickými kľúčkami, ktorých interpretácia môže byť v konkrétnom prípade pre laika ťažko prijateľná. Formálne právne, ako väčšina nehumánnych krokov v liberálnej demokracii, to však bude v úplnom poriadku, aj keď evidentne ide o nespravodlivosť či nezmysel.

V petícii Občianskeho združenia Zjednotení za mier sa okrem uvedenej námietky uviedlo aj päť ďalších (zakázať dovoz, rozmiestnenie, prechovávanie a skladovanie jadrových zbraní na území SR; obmedziť akty vojnového násillia s využitím územia SR; vytvoriť systém spoločnej kontroly; vytvoriť pravidlá na ochranu verejného zdravia na území SR; zachovať právomoci slovenských orgánov činných v trestnom konaní), pričom ako prvá námietka bolo odmietnuť návrh dohody v celom rozsahu pre rozpor s Ústavou SR a záujmami SR.

Symptomatické bolo odôvodnenie odmietnutia námietok petície, keď sa uviedlo, že „Otázky vznesené v rámci pripomienkového konania sú dostatočným spôsobom riešené v samotnej dohode.

Predkladateľ materiálu, nad rámec povinností, ktoré mu určujú legislatívne podmienky prípravy a schvaľovania medzinárodných zmlúv, uskutočnil k hromadnej pripomienke verejnosti rozporové konanie 5. januára 2022.“ Pri tomto konaní sa však ani jednu z pripomienok nereagovalo, pričom predstavitelia vládnej moci vystupovali ako obvykle arogantne.

V súvislosti so spomínanými právnickými kľúčkami uvediem, že viacero pripomienok verejnosti bolo odmietnutých s tým, že „pripomienka nespĺňa náležitosti podľa čl. 14 Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky.“

Doplním, že o morálke a zodpovednosti USA v bezpečnostnej oblasti si netreba robiť nijaké ilúzie. Už mnohokrát som poukazoval v rôznych zdrojoch a súvislostiach na päť veľkých porušení medzinárodného práva USA – bombardovanie Juhoslávie (1999), útok na Afganistan (2001), útok na Irak (2003), zneužitie bezletovej zóny nad Líbyou na podporu vzbúrencov proti režimu (2011) a útoky proti Sýrii pod pláštikom boja proti Islamskému štátu (2014). Veľkým mementom sa stali aj tajné väznice CIA v niektorých štátoch EÚ. Slovensko sa na uvedených vojnách v dvoch prípadoch zúčastnilo aktívne (Afganistan /ale až neskôr a len v rámci misie ISAF schválenej Radou bezpečnosti OSN/ a Irak) a raz pasívne (Juhoslávia).

Ako hodnotíte reakciu prokuratúry, podľa ktorej bude podpísanie dohody znamenať pre Slovensko stratu niektorých ústavných práv?

V pripomienkach Generálnej prokuratúry SR sa poukázalo z ústavnoprávneho pohľadu na mnoho potenciálne nebezpečných miest. Uvediem z nich len to, že znenie návrhu dohody nerešpektuje niektoré základné práva a slobody ustanovené v druhej hlave Ústavy SR a to najmä:

základné ľudské práva a slobody,

politické práva,

hospodárske, sociálne a kultúrne práva,

práva na ochranu životného prostredia

právo na súdnu a inú právnu ochranu.

Na základe toho, že dohoda zasahuje do práv garantovaných Ústavou SR Generálna prokuratúra SR k nemu zaujala negatívne stanovisko a navrhla jeho odmietnutie ako celku.

Ja osobne, ako občan SR s týmto pohľadom súhlasím a dodám, že plošné odmietnutie všetkých

precízne sformulovaných pripomienok Generálnej prokuratúry SR, nemožno označiť zo strany ministerstva obrany ináč ako za arogantné.

Časť politikov za podpory médií hlavného prúdu po zverejnení pripomienok zaútočila nevyberaným spôsobom na generálneho prokurátora SR M. Žilinku. Ten vystupuje a koná ako jediný zo súčasných ústavných predstaviteľov Slovenska štátnicky, čo predstaviteľom koalície, z ktorých skoro nikto nevie, čo je politická kultúra a niektorí sa správajú úplne nekultúrne aj v bežnom živote, veľmi vadí. Úrad jadrového dozoru SR upozornil, že dohoda nikde explicitne neuvádza jadrové ani iné rádioaktívne materiály. Malo by byť toto ustanovenie uvedené v dohode, vrátane ustanovenia o rozmiestnení jadrových zbraní?

Námietka tohto úradu bola podaná asi príliš slušne: „Dovoľujeme si ale upozorniť, že režim dovozu a vývozu takýchto materiálov je definovaný v Zmluve o nešírení jadrových zbraní, zárukovej systéme MAAE“, za čím nasleduje ešte výpočet ďalších dokumentov z tejto oblasti, ktoré predmetnú otázku neupravujú.

Súhlasím s tým, že uvedené ustanovenie by v dohode malo byť. Jadrové zbrane USA sú v súčasnosti rozmiestnené v Nemecku, Taliansku, Holandsku a Turecku. Už prezident D. Trump „špekuloval“, že sa to môže zmeniť. Podľa návrhu dohody, by sa o tom, že na územie Slovenska USA premiestnili jadrové zbrane, nemusela vláda ani dozvedieť. Ak by sa to „náhodou“ zistilo, nič by proti tomu ani tak nemohla právne podniknúť.

Tento problém patrí asi k jedným z najnebezpečnejších miest návrhu dohody, ktorý je voči USA príliš ústretový až podliezavý. Na koniec poviem niečo, čo bolo v jednej z pripomienok verejnosti k dohode a s čím tiež súhlasím: „Kým Slovenská republika je v podstate v pozícii "povinného", USA sú v pozícii "oprávneného", čím táto Dohoda spĺňa znaky zmluvy uzavretej za nápadne nevýhodných podmienok pre jednu stranu – konkrétne pre Slovenskú republiku z pozície rovnosti zmluvných strán. Narušenie princípov rovnosti zmluvných strán je v rozpore s dobrými mravmi.“

[ZDROJ](#)